

Föreningsbrev B-post

Avs: Svensk Fjällrasavel
Mari Strand
Kringlan 4
840 50 Gällö

Porto betalt

Nilsson Robert
Övre Svartlå 515
961 98 Boden
Norrbotten

det är 20-25000 besökare på marknaden i centrala Jokkmokk varje dag. På lördagen var det bl. a. 150 st stora bussar från hela landet där.

Om ni kommer förbi Vuollerim på stämman i Boden så är ni välkomna till min gård, jag har 10-12 renrasiga Fjälldjur på gården. Det finns också Vuollerim 6000 vars utgrävningar berättar om de som bodde i området för 6000 år sedan, samt teater Älvmötet som trummar och dansar klädda i skinnkläder som man tror att de som bodde här för 6000 år sedan hade.

Hälsningar från Mats Mattsson, Norrvik 17, 960 30 Vuollerim, tel: 0976 - 19293

Tryckören i Uppsala AB, 2005

Fjällkon

SVENSK FJÄLLRASAVELS TIDSKRIFT nr 2 juni 2005

Kallelse till årsmöte sid 5
Avkommebedömningsresultat sid 6-8

Fjällkalv på årets Mila-utställning

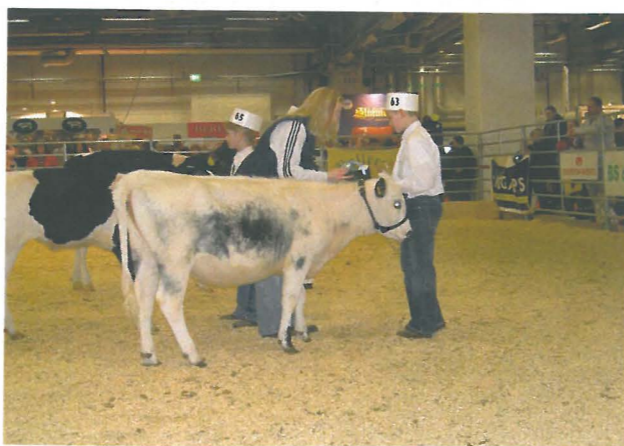

Det kom en liten kille (med föräldrar) till oss i höstas för att köpa kalv. En fjällkalv var vad han ville ha på sin födelsedag. Vi hade några stycken att välja bland. Han stod länge och funderade. - Det där var inte lätt. Vi gick en runda och tittade på korna ute i hagen och presenterade mammorna till kalvarna. Så tillbaka igen till den boxen där 146 Blenda fanns. Vi hade egentligen inte alls tänkt sälja henne, eftersom både mor och mormor mjölkar så bra. Dessutom hade hon svarta öron och killen ville ha en kalv med röda tecken. Men eftersom han hade så svårt att bestämma sig blev det pappan som fick avgöra. Det fick bli lilla 146 Blenda. Så blev lille Fredrik ägare till en alldeles egen livs levande liten kalv. Han döpte om henne till KullaGulla.

Efter några veckor ringde familjen upp. Man ville ha ett härstamningsbevis på kalven för hon skulle ställas ut på Milautställningen i Malmö i februari. Så roligt tyckte vi och informerade oss om tid och plats, så att vi om möjligt skulle kunna åka dit och titta. Vi hade tur. Lantmannaföreningen anordnade en bussresa till Mila på rätt dag. Så klart att vi åkte med. Väl framme rusade vi nästan in i utställningshallarna förbi alla montrar och bort till utsällningsringen. Och där var hon ju. I en liten box tillsammans med en SLB-kviga. Låg så stilla och idisslade lugnt trots att så mycket folk rörde sig i gångarna. Vi letade upp en informationstavla som visade när ungdomarna med sina kalvar skulle in i ringen. Det var gott om tid så vi kunde strosa runt och titta på mängder av kreatur, maskiner och redskap innan det var dags slå sig ner på första parkett (så klart).

KullaGulla kände nog av Fredriks nervositet för hon var lite pigg. Speakern berättade att nu fick skåningarna se något riktigt exotiskt, en fjällraskalv. Domaren studerade ungdomar och kalvar ingående. Jag är glad att jag inte var i Fredriks kläder för jag hade säkert svimmat. Så gjorde domaren sitt val och korade vinnaren (som tydligen hade varit med en hel del förut) och alla andra blev tvåor. Blek om nosen men väldigt lycklig kunde Fredrik ta emot rosetten och övriga priser som alla fick. Vi skyndade oss fram för att gratulera när KullaGulla var tillbaka i sin box. Fredrik hade fått blodad tand och tänker fortsätta tävla. Vi önskar honom all lycka framöver.

Evy Schale

Innehåll

Fjällkalv på Mila	2
Ordförande har ordet	3
Föreningsadresser	4
Kallelse till årsstämma	5
Avkommebedömning	6-8
Redaktörsord	8
Info från avelskommitté .	9-10
Aktuella semintjurar	11-13
Nya ungtjur	14
Känner du fröken Semin? ..	15
Kuriosa	16
Lite av varje	17
Livdjursförmedling	18
Min fjällko	19-20

Tidningen Fjällkon

Redaktör:
Kristina Torén
Stagneliusvägen 23, 6tr
112 59 Stockholm
tel/fax, kväll: 08/656 88 09
tel, dag: 08/615 56 94
fax, dag: 08/615 56 57
e-post: stina.toren@swipnet.se

Ansvarig utgivare:
Anders Jonört

Redaktionskommitté:
Robert Eklundh
Kristina Torén
Evy Schale

Tryck:

Tryck Jouren, Uppsala

Tidningen Fjällkon är Svensk Fjällrasavels medlemstidning som ges ut ca 4 ggr per år. Däremellan skickas aktuell information ut.

Annonseringen med radannonser i tidning och info-blad med t.ex. "Köpes/Säljes" är gratis för medlemmar.

Samtliga artiklar i Tidningen Fjällkon är författade av redaktionskommittén om ej annat anges. Åsikter framförda i signerade artiklar delas inte automatiskt av Svensk Fjällrasavel, utan är författarnas egna.

Tidningen får i korta drag citeras om källan anges. Eftertryck är dock förbjudet utan skriftligt tillstånd från Svensk Fjällrasavel.

ISSN 1401-7806
Utgivningsbevis PRV nr 21560

Medlemsavgift:
300:- insättes årligen helst på
Svensk Fjällrasavels BG 5361-8070.
PG 833 53 62-3 går också bra.

Fjällkon

SVENSK FJÄLLRASAVELS TIDSKRIFT nr 2 juni 2005

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Hej alla medlemmar!

Här kommer tidning nr 2 för i år! Tyvärr är den lite sen, då det varit svårt att få in material i tid, men bättre sent än aldrig heter det ju.

När jag skriver det här den 29 maj är det fullt vårbruk här i Västerbotten och jag har just släppt ut korna på bete.

Jag kan med glädje meddela att nu är alla fjällkor som finns i Jordbruksverkets Mutrostöd omkodade till 41. Alltså har vi fått vår egen raskod efter många års kämpande. Nu återstår "bara" arbetet med att koda om Svensk Avels tjurar där vi ännu inte är helt överens, dock är Alebäcks-tjurarna omkodade

Vår eminente livdjursförmedlare hälsar att det är stor efterfrågan på kor och kvigor för mjölkproduktion. Ni som har bra djur att sälja, gör det! Fjällrasen kan inte bli större om intresserade jordbrukare inte får tag på djur.

Glädjande är också att se statistiken över antalet djur. Fjällrasen och andra lantraser i Mutrostödet har tagit ett stort steg uppåt det senaste året. (se tabell på sid. 17 i denna tidning)

Nu tar vi sats inför 10-årsjubileet i sommar, och hoppas att många kommer på årets stämma i Norrbotten. Vi kommer att få se fler fjällkor än någonsin, både hos nystartade fjällkobesättningar och hos "gamla rävar" typ Robert Nilsson.

Väl mött i sommar!

Glöm inte att sista anmälningsdag för stämman är den 23/6!

Ordförande Anders Jonört.

Omslag:

Omslagsbilden visar 337 Demona (943 Bass - 786 Maro) hos Tom & Elizabeth Rydström, Drottningholm. Foto: Kristina Torén

Svensk Fjällrasavel

Ordförande:
Anders Jonört
Flarckbäcken 10
915 96 Flarken
tel/fax: 0934-270 30

Revisor:
Lennart Olofsson
St Bredäng 10
461 95 Trollhättan
tel: 0520-42 32 90

Vice ordförande:
Joachim Gustavsson
Görshorva, V. Harg
595 91 Mjölby
tel/fax: 0142-250 42

Revisorssuppleant:
Tove Undin
Stöpafor 473
686 93 Sunne
tel: 0565-921 92

Kassör:
Siw Andersson
Medle 122
931 98 Skellefteå
tel/fax: 0910-77 01 42

Livdjursförmedling:
Mårten Dahlberg
Mariebergs Gård 1296
872 96 Bjärträ
tel: 0612-532 67
fax: 0612-531 07
OBS! Tel. tid måndagar
12-13

Sekreterare:
Evy Schale
Killhult
312 98 Våxtorp
tel: 0430-311 18

Stambokföring:
Göran Lundström
Storvägen 85
922 94 Tvärålund
tel: 0933-501 13

Expedition:
Mari Strand
Kringlan 4
840 50 Gällö
tel/fax: 0693-66 23 25
mobil: 0702-53 81 86

Fjällnära kommité:
Birgitta Karlsson (ordf)
Smedjebo, Härja
522 91 Tidaholm
tel: 0502-450 64

Robert Eklundh
Kanalvägen 904
811 95 Järbo
tel/fax: 0290-705 25

Avelskommité
Joachim Gustavsson (ordf)
Anders Jonört
Mårten Dahlberg

Hans-Inge Pettersson
Timotejvägen 16
840 70 Hammarstrand
tel: 0696-102 22
fax: 0696-102 25

TIDNINGEN FJÄLLKON
Redaktör:
Kristina Torén
Stagneliusvägen 23, 6tr
112 59 Stockholm
tel/fax, kväll: 08-656 88
09, fax: ring först
tel, dag: 08-615 56 94
fax, dag 08-615 56 57

Suppleanter:
Göran Lundström
Storvägen 85
922 94 Tvärålund
tel: 0933-501 13

Anna-Lena Erstadius
Styggeforsvägen 3
795 96 Boda Kyrkby
tel: 0248-404 50

Ansvarig utgivare:
Anders Jonört

Birgitta Karlsson
Smedjebo, Härja
522 91 Tidaholm
tel: 0502-450 64

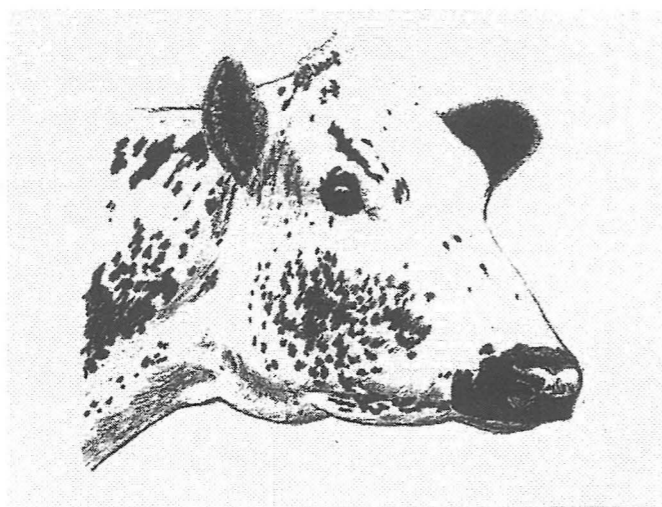
Redaktionskommitté:
Robert Eklundh (Sam-
mankallande)
Evy Schale
Kristina Torén

Medlemsavgiften

Ni medlemmar var rekordsnabba med att betala in medlemsavgiften i år (tack för det). Ni som ej betalt in ännu, gör det snarast då detta är sista tidningen för dem som ännu ej betalt.

Ny stambokförare

Stambokföringen har övertagits av Göran Lundström, Storvägen 86, 922 94 Tvärålund, tel: 0933-501 13 eftersom Robert Nilsson har mycket att göra med boken han håller på att skriva.

KALLELSE TILL ÅRSSTÄMMMA

den 4-6/8 2005

Årstämman 2005 kommer att hållas i Boden under tiden den 4-6 augusti!
Förläggning blir i 4-bäddsstugor i Kyrkstugorna.

Program:

Torsdag 4/8

14:00-16:00 Inkvartering och fika vid Kyrkstugorna.

16:00-18:00 Avelsinformation

18:00-19:00 Middag

19:00- Diskussion: 10 år i föreningen. Vad ska vi fokusera på i framtiden?

Fredag 5/8

8:00-9:00 Frukost

9:30 Studiebesöksresa med buss till Lars & Per-Erik Nilsson, Syden, Fredrik Olsson & Cecilia Nylund, Södra Harads och Nils-Nilsa Lbr, Robert Nilsson.

Lunch under dagen

19:00- Stämmomiddag

Lördag 6/8

8:00-9:00 Frukost

9:30-13:00 Årsstämma

13:00 Fika och avslutning

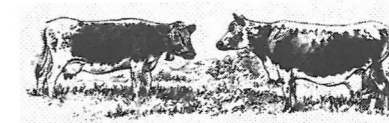
Kostnad c:a 1500:- inklusive bussresa till studiebesöken.

Välkomna!

Sista anmälningsdag 23/6!

Anmälan görs till expeditionen:

Mari Strand, tel/fax: 0693-66 23 25

Avkommebedömningsresultat

Det nya sättet att bedöma tjurarna på "djurmodellen" har gett oss en del intressanta uppgifter att om möjligt ta hänsyn till i avelsarbetet.

Tjurindexet är det intressantaste kvalitetsmålet på tjurarna. Det är där som man får den bästa totalbilden av det ekonomiska värdet på tjuren, detta givetvis förutsatt att ingångsvärdena i kalkylen är dom rätta. Våldigt ofta genom åren har vi fjällrasförespråkare fått höra att vi bara bryr oss om att korna "har rätt färg", och det från rätt så prominenta personer i avelssammanhang. Vi som haft ett antal fjällkor och fått se variationen på rasen och potentialen på den, har inte förstått vad dom pratat om för att det låtit så dumt i våra öron. Nå hur är det då egentligen, har korsningsaveln gett "bättre" kor om man med det menar bättre ur brukssynpunkt?

Olika tjurgrupper

Jag har roat mig med att jämföra de olika tjurgrupperna inom ras 3 för att se hur fjällrasen står sig mot "SKB". Eller rättare sagt det som man valt att sätta in i avel under namn av SKB. Nu är det ju i ärlighetens namn så att när vi då pratar om olika tjurgrupper så är gränsen emellan dom inte direkt glasklar. Den enklaste gränsdragningen är ju om man sätter godkända fjälltjurar i en grupp och övriga i den andra. Men hur gör vi då med 6785 Agami som är efter en gammal genbankstjur av fjällras och vars moderne innehåller mest fjällras. Jag tror knappast att den parningen skulle blivit gjord av korsningsförespråkarna. Därför har jag räknat in honom i gruppen fjälltjurar även om han har ett par procent för mycket inblandning av andra raser för att platsa där. Till gruppen SKB har jag heller inte räknat de tre rödkulle tjurar som det finns siffror på, eftersom dom fått en egen raskod så känns det bäst så.

Hur mycket skillnad gör en enhet?

Tyvärr så har inte svensk mjölk någon tolkningsnyckel för de olika värdena. Ja man har det naturligtvis men den finns bara i datan och ingen kan nu ge oss värdena som man har använt sig av på papper. Dock har vi fått löfte om att vi så fort man får fram dom så ska vi få dom. Detta så att det går att se hur många mastiters skillnad per 100 kor det är mellan en tjur som har avelsvärde 110 på mastit kontra en som har 90.

Vilket onekligen skulle vara en intressant information att ta del av. Eller hur många tusen cellers skillnad är det per enhet på den bedömningen. Men som sagt det kommer i kommande nummer.

SKB är ett vitt begrepp och som ni sett i avelskuriren så är man numer mån om att inte ta fram nya tjurar som inne håller mer än 12,5% annan ras än SKB. Det gör visserligen att det ändå kan vara rätt många raser och även rätt lite fjällras i SKB men andelen SLB, SJB och SRB är dock mindre än förut. Så därför har jag satt SKB enligt deras nya standard med 12,5% annan ras eller mindre i en kolumn. Följaktligen blev det då intressant att se på den grupp inom SKB som man nu mer eller mindre officiellt slutar att använda, alltså dom som innehåller mer än 12,5% annan ras än SKB eller det man för ofta benämnde "korsnings SKB". Samt kanske intressantast av allt är att se på hur de få tjurar gått som har isländska fäder. Eftersom man nu från svensk avels och SKB-föreningens sida satsar på den delen av SKB-populationen.

Jag har räknat på 11 bruksegenskaper och tagit med alla tjurar i respektive grupp som haft aktuella avelsvärden enligt djurmodellen. Som ni ser av tabellen så varierar antalet bedömda tjurar för olika egenskaper. Jag har inte kunnat få svar på varför en del nyligen använda tjurar med stora dottergrupper inte har alla avelsvärden. 6715 Lage som är fjällrasens mest använde tjur på 90talet har tex inga värden för korshöjd, juver, och mjölkbarhet trots att dottergruppen borde ha räckt till för det. Men endera så kommer ytterligare information att adderas via nya datakörningar eller så är uppgifterna för gamla och kan inte köras in i systemet.

Vi repeterar för att det ska framgå vad som ingår i respektive kolumn.

1. Fjällras = alla godkända fjällrastjurar plus 6785 Agami
2. SKB = Alla övriga tjurar inom ras tre utom rödkullorna.
3. >12,5% = SKB med 12,5 % eller mindre behornade raser i härstamningen
4. < 12,5% = SKB med mer än 12,5% behornade raser i härstamningen.
5. Isl F = SKB med isländsk fader. Värdena ingår även i beräkningen av kol 2 o 3.
6. RK = godkända rödkulletjurar

Egenskap	1	2	3	4	5	6
	Fjällras	SKB	> 12,5%	< 12,5%	Isl F	RK
Fruktsamhet	(41) 101,9	(44) 97,9	(26) 98,3	(18) 97,5	(3) 105	(3) 108
Kalvn. Far	(39) 93,2	(44) 92,3	(26) 93,9	(18) 84,9	(3) 98,6	(3) 104,3
Kalvn. Mf	(39) 98,7	(44) 102,4	(26) 98,1	(18) 108,5	(3) 100,6	(3) 94,3
Mastit	(43) 101,6	(44) 98,0	(26) 99,7	(18) 90,4	(3) 90,6	(3) 101,7
Övr. Sj.	(43) 98,4	(44) 97,2	(26) 91,8	(18) 99,7	(3) 101	(3) 109,6
Celler	(43) 100,6	(44) 96,8	(26) 103,1	(18) 88,7	(3) 93	(3) 102
Överlevnad	(43) 100,6	(44) 98,3	(26) 98,6	(18) 98,1	(3) 95	(3) 95
Korshöjd	(23) 95,8	(22) 102,8	(13) 98,1	(9) 109,6	(3) 89	(1) 91
Ben	(40) 98,8	(43) 100,6	(25) 100,6	(18) 100,6	(3) 92	(1) 102
Juver	(26) 98,2	(31) 100,2	(18) 99,0	(13) 101,7	(3) 89,3	(1) 100
Mjölklarhet	(36) 99,7	(37) 97,1	(23) 97	(14) 97,2	(3) 90,3	(1) 95

Siffrorna inom parentes anger antal tjurar som bedömts.

Har korsningsaveln varit framgångsrik?

Som synes så har man inte vunnit så mycket på korsningsaveln ur brukssynpunkt. Korshöjden är visserligen markant högre på SKB men när man då ser efter så är det på den del av populationen som man ska lämna. För de isländska materialet som man nu satsar på så är det helt åt andra hållet korna blir lägre.

På egenskapen kalvning morfar så är också SKB bättre men även där är det korsningarna med behornade raser som lyfter upp värdena. Större kor kalvar lättare. Dom förutan så är det lite skillnad mellan SKB och Fjällrasen. Omvänt så ger ju korsningarna markant fler svåra kalvningar vilket ju syns tydligt på kalvning far. Värdena är överlag dåliga där för alla tjurgrupper utom rödkullorna! Dom är så för att tjurarna värderas mot andra rasers medel och inte mot medlet i ras 3. Det brukar påstås att det är inavelsproblem inom fjällrasen som gör att värdena är dåliga. Det skulle då vara en hög andel ej vitala kalvar som dör i samband eller strax efter kalvningen. Nu visar det sig om man delar upp fjällrasdelen att det är tjurarna efter genbankstjurar som har bäst avelsvärde. Jag skulle gissa att det är SKBrasens korsningsavel som ibland ger en heterosis effekt på storleken på kalvarna som till stor del gör att värdena är sämre för ras 3. Jag tycker det ställningstagandet stärks av att sämst av alla tjurar går just de ras3 tjurar som har mest andra behornade raser i sig. När det gäller egenskaperna Övrig sjukdom, Ben och Juver så skillnaderna mellan SKB och

Fjällrasen två enheter eller mindre så det är svårt att påstå nåt bestämt.

Fjällrasens fördelar

Fjällrasen har sina klara fördelar gentemot SKB på fruktsamhet där fjällrasen är 4 enheter bättre. Mastit där fjällrasen är 3,6 enheter bättre. Celler där fjällrasen är 3,8 enheter bättre. Överlevnad där fjällrasen är 2,3 enheter bättre. Samt mjölkklarhet där fjällrasen är 2,6 enheter bättre. Så som synes så är det inte lätt att bedriva korsningsavel och bara få med sig fördelar från respektive ras som sätts in i aveln nackdelarna vill på att hänga med även dom.

Isländsk katastrof!

Nu ska man väl inte döma ut en hel ras på grundval av tre tjurar. Men med tanke på att 756vidir som är far till två av tjurarna ett tag räknades som Islands bäste tjur så är det anmärkningsvärt dåliga bedömningar på de isländska korsningarna. Mastit 90.6, Celler 93, Överlevnad 95, Korshöjd 89, Ben 92, Juver 89.3, och Mjölklarhet 90,3. Man skulle kunna frestas att säga "Grattis SKB det var en framtidssatsning som gick hem det!" men det ska vi inte göra för det kan verka lite för spydigt. Men det är faktiskt så att om man tar ut de fjälltjurar som har genbankstjurar av fjällras som fäder, och tittar på hur den gruppen klarat sig mot den isländska så visar det sig att även genbanks fjälltjurarna slår islänningarna på 8 punkter av 11.

Även om nya isländska tjurar skulle gå bättre så blir det svårt att vända dessa siffror.

Genbanken inte helt fel!

När vi nu bestämt oss för att inte korsa bort våran ras med andra raser utan hämta upp "nytt" material ur genbanken. Ja då är det gott att se att det materialet mot alla odds hittills står sig rätt bra i konkurrensen. Detta speciellt mot den bakgrunden att vi vetat så lite om det äldre materialet så det varit svårt att matcha det med rätt ko för att kunna motverka eventuella svagheter så gott det går. Det som är glädjande att konstatera är att våran skepsis mot den korsningsavel som bedrevs av Nordavel och delar av SKB föreningen varit i mångt och mycket befogad. Ja! Man fick fram mer mjölk vilket ingen bestridit men Nej! Man kunde inte bygga en ko som klarade av påfrestningarna med den ökade produktionen. Det kan vara frestande att ta genvägar via korsningsavel men ordspråket att "genvägar är senvägar" kommer osökt upp när man ser på siffrorna.

Robert Nilsson

Fjällnära information m.m.

Något som vi inte berättade vad gäller sista vintermötet är att Falköpings Mejeri sponsrade en stor del av frukosten! Tack för det!

Det var trevlig att så många mötte upp trots dåligt väder. Ni, som var med första gången vi besökte Alebäck kommer kanske ihåg att det var liknande väder då. Samma väder var det när jag skjutsade Göran Lundström dit när tjurarna skulle fotograferas, jag vet att det var fullt med snö under bilen på småvägarna när vi åkte dit, så kan det bli i slutet av november, men det var trevligt ändå.

Till mötet kom också Ann och Eva från Lillhärjåbygget med en väninna, det var extra roligt eftersom de inte varit med tidigare, och de har lite mer besvär än oss andra att ta sig fram till väg, de kan inte bara sätta sig i bilen och åka iväg.

Här kommer en sammanfattande värdering av den fjällnära tjur som samlades på Alebäck: 7 Sagar Sv Fj 24701. Typ 82, Styrka 81, Ben 77 och Helhet 80.

Ha en trevlig sommar och så syns vi på stämman!

Birgitta Karlsson

Redaktörsord.

Här kommer nu nr 2-2005!

Det har tagit en förskräcklig tid att få fram allt material denna gång....

Men man får förstå att i april och maj har ni djurägare som mest att göra med vårbruk, sådd och betesutsläpp, m.m.

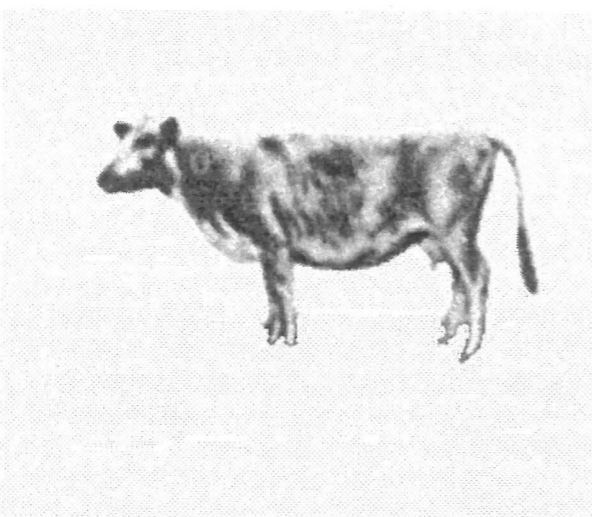
Själv har jag också haft fullt upp med bl. a. Rödkulleföreningens årsmöte, pappas 80-årsdag, viss renovering och tapetsering hemma och så mitt vanliga jobb förstås, tiden räcker inte till....

I detta nummer kan ni i allafall läsa om det nya avkommebedömningssystemet, nya tjurlistor, om "Fröken Semin", kurios, m.m. Hoppas att ni får trevlig läsning.

Under Rödkulleföreningens årsmöte var vi och hälsade på hos Leif Engman och Björn Magnusson på Svartsjölandet. De har fjällkor och rödkullor vars mjölk de gör ost och yoghurt av. De levererar ingen mjölk utan tar vara på allt själva i ett nybyggt fräscht mejeri. Korna är nog de enda som har sjöutsikt från sin ladugård! (Ni som är medlemmar i Rödkulleföreningen kunde läsa ett reportage om dem i Rödkullan nr 2-04.)

Jag hoppas att alla får en bra sommar ur djurens synpunkt och att ni inte missar kallelsen till årsstämman och att ni kommer dit så kanske vi ses där.

Eder redaktör
Kristina

Information från Avelskommittén

Nytt nr av Fjällkon, detta nr är alltid svårast att hinna med. Då det som alla vet är sätider, utsläpp m.m. som gör att man inte riktigt får tiden att räckta till för skrivandet, och när man väl skall skriva så somnar man hela tiden. Suck!!

Nytt på avelsfronten

Nu till vad som är nytt på avelsfronten:

En ny ungtjur från Svensk Avel är släppt. 6854 Josef. En renrasig Bula -son, då det inte har tagits fram någon intressant sådan tidigare. Nu kan tyckas att Bula är med i allt, men detta får man se på sikt. Generationerna går ganska fort så när Josef är avkommeprövad så finns det inte många Bula-kor kvar.

Nya tjurlistor

Vi har gjort 2st nya listor på Svensk Avels tjurar. En där vi redovisar ung och väntetjurarna. Ungtjurarna i den listan skall ni försöka använda först och främst, om det går för inavels eller övriga anledningar som gör att de inte passar. Väntetjurarna är de tjurar som väntar på att bli avkommebedömda så att de istället kan ingå i vår nya lista över de avkommebedömda tjurarna från Svensk Avel. På listan över Svensk Avels avkommebedömda tjurar har vi försökt att redovisa alla nödvändiga och intressanta uppgifter som kan tänkas behövas vid val av tjur.

Avkommebedömda tjurar

Det är dåligt med nya avkommebedömda tjurar och till stor del beror det på att under flera år så köptes det inte in några Fjällrastjuror till semin. Sedan 1995 då vi fjällrasförespråkare blev utslängda från avelskommittén i SKB-föreningen och under några år så såldes det inte in några Fjälltjuror för dom som var intressanta sparades till samling på Alebäck. Och Svensk Avel köpte inte in några heller då det var enbart SKB-förespråkare i SKB's avelskommitté. Nu är läget ett helt annat. De Fjällrastjuror som köps in till semin används och ger vi oss till tåls så kommer bedömningarna på väntetjurarna och vi får förhoppningsvis nya bra avkommebedömda tjuror.

Tjurindex

Som ni ser så har alla utom 2 tjuror - på tjurindex, vi måste tänka på att härstamningar som är gamla drar ner tjurens värde samt att en bra tjur med en sämre far också drar ner värdet på tjuren. Likadant åt andra hållet naturligtvis. Dessa värden är inte omräknade utan är jämförbara med

korsningstjurarna (SKB). Om ni tittar på sid 6-8 så kan ni läsa om hur Fjällras, SKB och Rödkulle-tjurarna slår mot varandra. Där kan ni se att våra tjuror står sig ganska bra i alla fall som grupp.

Tjurkalvserbudanden

Det är fortfarande sparsamt med tjurkalvserbudanden. De tjurkalvar som är inköpta nu är en 6787 Laro-son som kommer till sommaren om allt går som det ska. Det är också inköpt en son efter genbankstjuren 147 Riss, något som för 5 år sedan inte var möjligt, fungerar allt som det ska med honom så har vi snart tillgång till en av de mest lättanvända tjurarna på länge. Har ni någon bra ko som ni vill seminera med intressant tjur, hör av er så att det blir rätt tjur. T. ex. ätr 6787 Laro för tillfället färdig använd som tjurfader, så använd inte honom om ni tänker göra en tjurkalv att erbjuda Svensk Avel.

Tjuror till samling på Alebäck i höst

I nuläget har vi c:a 15st aspiranter, men de faller som vanligt bort en hel del av dem. Fäder till tjurarna är bland annat 66 Gullman, 234 Sprint, 1085 Fido m. fl. Har ni någon tjur som ni skulle vilja låna ut hör av er till någon i avelskommittén så får vi undersöka om det kan vara något intressant.

Omkodningen till raskod 41

Som ni kan läsa i ledaren i denna tidning så är alla hondjur som är med i stödet 2004 omkodade till 41. Det vi nu arbetar med är Svensk Avels tjuror, här har vi SKB-föreningen att tampas med så det är inte lätt. Det finns två alternativ som vi kan gå med på. Det ena är att kort och gott att koda om de godkända Fjällrastjurarna till 41, eller så läggs det in en fil i datan på Svensk Mjölks så att om man seminerar en 41 ko med en Svensk Avelstjur så blir avkomman 41. Seminerar du däremot en SKB (3) med samma tjur blir avkomman en 3:a, alltså får tjurarna två raskoder. Vilket alternativ det blir vet vi inte än, men skulle det inte bli något av dessa alternativ så kan man koda om sina djur genom att få ett intyg från rasföreningen att djuret uppfyller kraven för omkodning, men detta skulle kosta pengar för varje individ så det är inget bra alternativ. Vi tror att blir det inte något av de två alternativen vi förespråkar så kommer användandet av Svensk Avels tjuror att minska. För att djurägarna i stället använder våra Svensk Fjällrasavel tjuror. De flesta av dem är ju redan omkodade till 41 och de som ännu inte är det ska bli det så snart som möjligt. Det har uppstått ett problem till med den nya raskoden i alla officiella listor och statistik försvinner djur med raskod 41. För att detta problem ska bli ordnat så vill Svensk Mjölks ha betalt, de tar också betalt för omkodningen som sådan men detta skall i nuläget inte drabba

djurägarna.

Vi diskuterar nu om man ska få bekosta själv att koda om djur vid ett senare skede. Då krävs ett intyg från rasföreningen för att detta ska gå att göra. Vi återkommer i detta ärende, antingen via tidningen eller ett medlemsblad.

Fjällnära djur

De senaste åren har det diskuterats mycket från olika håll om upplägget av den Fjällnära aveln. Vi i avelskommittén och styrelsen tillsammans med den fjällnära kommittén är i full gång med att planera strategin för att bevara den fjällnära populationen i framtiden. Men som alla förstår så tar allt tid, då vi dels har våra egna företag (hoppas jag) att tänka på och dels har mycket annat i föreningen som skall göras. Vad vi kommer fram till kommer vi att redovisa så snart det är klart och om det blir förändringar och i så fall vilka.

I nr 1-05 av tidningen Fjällkon så har Patrik Gyllenhammar skrivit ett debattinlägg om de fjällnära djurens bevarande och fortsatta existens på sikt. Han skriver om fenotyp, genotyp och kulturarv. Naturligtvis är alltid arvsmassan och att så lite genetiskt material som möjligt försvinner det viktigaste. Men att påstå att de fjällnära djuren står för en bred genetisk bas är helt fel, dessa djur är idag starkt inavlade och att inavla är väl i alla fall det säkraste sättet att minska den genetiska variationen. Vi måste nog se de fjällnära djuren som ett kulturarv och utifrån det bevara dem, inte utifrån den fantastiska genetiska variationen för den finns inte bland dessa djur.

För att svara på Patriks frågor:

Fråga 1

Skall vi börja blanda fjällnära med vanlig fjäll så mister vi därigenom kulturarvstänkandet så även den genetiska variationen eftersom materialet som finns att tillgå via semin inte gör att de tillför någon genetisk variation att tala om. Regler som gäller idag är att djuret ska härstamma i rakt nedstigande led från en fjällnära kolinje från någon av de godkända ursprungsbesättningarna.

Fråga 2

Att använda gamla genbankstjurur till de fjällnära djuren måste avslås direkt. Dessa tjurur använder vi ju i den vanliga fjällrasaveln, skulle vi då börja använda samma tjurur på de fjällnära skulle ju betyda att vi snart har hela populationen med lika härstamning. Att man inte helt skall låsa dörren för att ta in något nytt är nog helt rätt men vad tål att diskuteras, men absolut inte gammalt genbanksmaterial.

Fråga 3

Styrelsen har utsett den fjällnära kommittén att ta hand om den fjällnära aveln och vid behov använda sig av avelskommittén. Men det övergripande ansvaret vilar på styrelsen. Riktade parningar är helt rätt att så skall göras för att minska inavelsproblemen.

Fråga 4

Som sagt, vi diskuterar strategier och att ta hjälp av Nordisk Genbank Husdjur (NGH) är en av de möjligheter vi diskuterar.

Elmia

Elmia kommer i år att hållas den 27-28 augusti. Vi kommer att vara där med en monter och 2 st kor. Vi är endast med för att visa upp oss och göra reklam för fjällrasen. Vi ska inte vara med och tävla. Välkomna att hälsa på i vår monter då på Elmia Landsbygd och Konsument som mässan heter i år, då den ordinarie Elmia inomgårds i oktober utgår, för att vara tillbaka 2006 i oktober.

Det var allt för denna gång med förhoppning om en bra sommar med bra skördeväder samt att vi får in mycket bra foder.

Trevlig sommar önskar avelskommittén, glöm inte att anmäla er till stämman den 4-6 augusti!

Avelskommittén

Fjällnära kon Docka i Klövsjöbesättningen
Foto: Märten Dahlberg

Tillägg: Text till listan över Svensk Fjällrasavels-tjurur

Den bedömning som är gjord är grundad på de siffror vi tagit del av samt djurägarnas bedömningar och egna djurbesiktningar. Redovisas +, M, -, samt varianter däremellan. Spenar L, M, K, Långa, Medel och Korta.

Aktuella semintjurur från Svensk Fjällrasavel

Tillgängliga och godkända fjällrastjurur från Svensk Fjällrasavel. Beställningen av dessa tjurur sker hos Svensk Avel via Din Husdjursförening!

Använd kodnumret vid beställning. Tjurarna är ej avkommeprövade. Bedömningarna som är gjorda är baserade på djuräger, samt besiktnings och officiella

Namn:	Kod nr:	Stb nr:	Far:	Mf:	Mjolk	Juver	Spenar	Golv-avst.	Färg	Lynne	Kalvstorlek
Grupp 1											
165 Leo	7-556	6677	10 Smith	158 Fare	M	+	K	M	M	M	Norm mot små
1 Hubert	7-564	6680	6720 Jovial	708 Bill	-	M	L	M	+	+	
156 Zonat	7-543	6681	9 Zober	723 Figer	M	M+	M	M	-	M	Norm mot stor
181 Idear	7-563	6691	38 Desing	9 Zober	M	M	M	+	+	M	
162 Linus	7-567	6694	10 Smith	37-13581-133							
3 Peter	7-592	6871	29 Ise	6732 Snäpp	M-	M	M	M	+	M	Norm mot stor
7 Rosen av B.	7-507	20002	733 Gandi	741 Finell	-	M		M-	M	M+	Norm mot små
32 Goding	7-707	20009	733 Gandi	6718 Joar	M	M	M	M	M	+	
201 Driv	7-766	20071	181 Idear	163 Fjanne	M	M			M	+	Norm mot små
9150 Tor	7-761	24000	9007 Lano	9004 Selo	M	M	M	M	M	M	
9151 Loke	7-762	24001	9010 Öst-Tor	9008 Koro					M		
7201 Loket	7-815	20138	9151 Loke	6776 Lippo							
Grupp 2											
23 Svempa	7-576	6684	67 Ringo	940 Hompen						+	
37 Eemeli	7-574	6685	Kuninkan Poeka	Rantamann O		-			-		
164 Lim	7-566	6695	83 Rim	158 Fare	M	+	M		M		
30 Herman	7-703	20005	34 Lysing	6715 Lage	M				M		
1002 Manitou	7-714	20029	6715 Lage	940 Hompen				+		M	
2 Gusten	7-721	20011	158 Hink	6742 Harg	M	M	M	M+	M	M+	
234 Sprint	7-738	20024	302 Misse	159 Silenar	M	+	M	M	-	+'	Norm mot små
1080 Major	7-724	20033	127 Desir	940 Hompen	M+	M	L	M	M	M	Norm mot stor
1095 Flise	7-744	20045	302 Misse	65 Lur	M+	M	M	M+	M	M	
85 Loke	7-746	20046	75 Lör	6715 Lage	M+	M					
2076 Svix	7-745	20048	39 Dixon	726 Basker	M	M	M	M+	M	+	
1006 Glunt	7-743	20050	6758 Bula	940 Hompen	M+	M	M	M+	M	+	
7206 Wiktor	7-817	20141	6745 Hompest	943 Bass					M		
1110 V. Gose	7-818	20140	727 Drill	1003 Lilloxen						-	
Grupp 3											
145 Tessar	7-542	6679	148 Tess	938 Ricko	M-	M	M	M	-	M	
5 Hinder	7-561	6699	155 Levi	940 Hompen	M	M	M	M	M	+	
6 Snöstorm	7-595	6711	701 Svarting	6718 Joar	M	+	M	M	M	M	
178 Terrin	7-598	6714	145 Tessar	743 Bisko		M+	M	M	-	+	
40 Pelle	7-596	20001	6748 Bör	786 Maro	M+	M+	M	M+	M	M	Norm mot stor
2000 Maraton	7-704	20006	710 Agaton	786 Maro	M	M+	M	M	+	M	
208 Monogram	7-702	20026	9005 Mono	85 Nalle	M	M-		M	M		
2027 Drutten	7-725	20035	6763 Svartus	17 Rino	M-				M		
7114 Gubben	7-740	20039	27 Gunde	791 Karat	M	M	M	M-	M	+	
1102 Fagott	7-739	20044	4 Totte av K.	155 Levi	M	M	M	M+	M		
4175 Triss	7-778	20073	178 Terrin	708 Bill					M		
2087 Boss	7-781	20075	6 Hoss	786 Maro	M	M	K	M	+	M	
57 Filur	7-782	20076	44 Fagerman	786 Maro	+	M	+	M	M	M	Normala
135 Stig	7-795	20110	44 Fagerman	708 Bill					M		
147 Elmer	7-796	20109	41 Duvolen	786 Maro					+	M+	
1202 Rist	7-805	20124	1159 Elon	41 Duvolen					M		
7230 Don-Juan	7-806	20125	41 Lyster	1088 Flimmer					M		Norm mot små
550 Fridolf	7-808	20126	57 Filur	157 Lirken							11
2192 Ris-Otto	7-816	20139	43 Rise	17 Rino					M		Norm mot små

Aktuella semintjurar från Svensk Avel

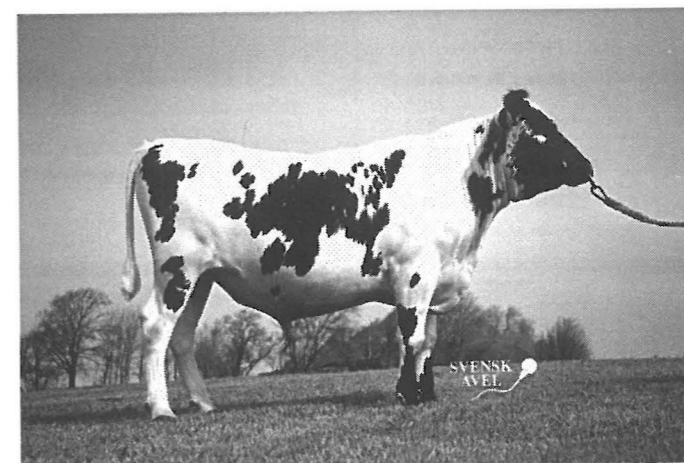
Nu har vi gjort en ny lista över Svensk Avels tjurar som är avkommebedömda. Här har vi tagit med all den viktigaste datan om tjurarna. Tillgängliga och godkända fjällrastjurar från Svensk Avel.

Namn:	Gr:	Kodnr:	Stamb. Far:	Mf:	Min	Mjolk	F%	P%	Dotter Kf	Kmf	Mast-Övr.	Ö-tal	Kropp	Ben	Juvel	Lynne	Mjolk	Tjur-
									fert.	res	sjukd.						barhet	index
6868 Deger	1	6-6868	96768 38 Desing	708 Bill	93	95	98	98	103	97	88	91	94	89	100	112	109	-10
6769 Delta	1	6-6769	96769 38 Desing	786 Maro	98	101	96	97	112	107	93	97	88	94	97	105	114	-5
6776 Lippo	1	6-6776	96776 46 Lester	717 Kare	92	94	102	98	96	93	83	112	97	105	93	110	97	-13
6742 Harg	2	6-6742	96742 729 Homeros	726 Basker	101	99	102	102	92	111	105	89	92	107	102	94	100	2
6746 Hompest	2	6-6746	96746 940 Hompen	726 Basker	100	102	95	98	100	90	102	102	97	84	119	92	109	-1
6759 Bam	2	6-6759	96759 943 Bass	786 Maro	101	102	99	99	91	102	108	108	92	82	97	97	114	-2
6765 Homa	2	6-6765	96765 940 Hompen	6715 Lage	91	88	113	103	109	88	111	105	100	84	102	89	111	-7
6887 Laro	2	6-6787	96787 6715 Lage	786 Maro	103	101	106	102	118	106	111	107	91	107	104	100	95	9
6738 Mast	3	6-6738	86738 786 Maro	723 Figer	95	92	105	103	103	101	85	99	88	105	110	100	90	-6
6777 Makro	3	6-6777	96777 6724 Mikro	786 Maro	103	106	95	98	96	88	112	94	101	89	102	94	85	-1
6780 Mise	3	6-6780	96780 6724 Mikro	786 Maro	105	104	98	101	97	87	89	90	106	112	91	102	90	-1

Ungtjurar och väntetjurar
från Svensk Avel

Denna lista ugörs av de nya ungtjurarna som vi rekommenderar att ni använder i så stor utsträckning som möjligt. Väntetjurarna är de tjurar som gått ut i tillräckligt stort antal doser (c:a 500 st) och som i väntan på sin avkommeprövning är så kallade väntetjurar.

Namn:	Grupp:	Kod nr:	Stb nr:	Far:	Mf:	Övrigt
6851 Gus	1	3-6851	96851	6841 Gunde	161 Smille	Ungtjur
6845 Baba	2	3-6845	96845	6759 Bam	729 Homeros	Ungtjur
6854 Josef	2	3-6854	96854	6758 Bula	6746 Hompest	Ungtjur
6848 Birk	3	3-6848	96848	708 Bill	41 Duvolen	Ungtjur
6849 Aragorn	3	3-6849	96849	710 Agaton	6748 Bör	Ungtjur
6850 Röde Orm	3	3-6850	96850	6777 Makro	41 Duvolen	Ungtjur
6840 Gunde	1	3-6840	96840	739 Gute	165 Leo	Väntetjur
6847 Levis	1	3-6847	96847	46 Lester	161 Smille	Väntetjur
6797 Fimar	2	6-6797	96797	792 Findus	786 Maro	Väntetjur
6801 Bude	2	3-6801	96801	6758 Bula	6768 Deger	Väntetjur
6837 Bamse	2	3-6837	96837	6759 Bam	940 Hompen	Väntetjur
6838 Lars	2	3-6838	96838	6787 Laro	6748 Bör	Väntetjur
6839 Hadar	2	3-6839	96839	6742 Harg	6759 Bam	Väntetjur
6841 Hasse	2	3-6841	96841	6742 Harg	940 Hompen	Väntetjur

Väntetjuren 6838 Lars, Foto: Svensk Avel

Ny ungtjur från Svensk Avel 6854 Josef 96854

Bild saknas. Kom tyvärr inte i tid innan tryck.

6854 Josef SKB 96854 Kod nr: 3-6854

6854 Josef är ytterligare en insatt 6758 Bula-son, men äntligen en som är intressant ur fjällras-synpunkt. Det var ju bara ett måste att få in en renrasig son efter den högst bedömda fjällrastjuren ur produktionssynpunkt. Kombinationen Bula - Hompest är speciellt lyckad eftersom att det Bula har minus på har 6746 Hompest plus på, särskilt juver där 6746 Hompest ligger på 119 och är i särklass den högst bedömda juverförbättraren alla kategorier oavsett SKB eller fjäll. Modern 1000 Josefin är född på Västmanlands Naturbruksgymnasium och kolinjen är ny i seminsammanhang.

Hon har på 3 år och 2 mån. producerat 8424 X 4,2 X 3,5 = 358, 295 och är bedömd vid stambokföringen med juver 77, ben 77, typ, helhet 78. Kolinjen härstammar från Älvdalen och hamnade på Västmanlands Naturbruksgymnasium via 2 Josefin från Ingrid Lennartsson och Bernt Söderlund, Klockarsbo, Krylbo. Redan i 6:e led tar semintjurarna slut för att ersättas av tjuvföreningstjurur från Älvdalens tjuvförening, som var den sista tjuvföreningen i landet med fjällrastjurur.

Mor: 1000 Josefin f. 990915	MM: 2 Josefin f. 960618	MMM: 39 Josefin, f. 940613
		MMF: 6766 Karess SKB 96766
	MF: 6746 Hompest SKB 96746	MFM: 42 Stina SKB 8552
		MFF: 940 Hompen SKB 86940
Far: 6758 Bula SKB 96758	FM: 219 Smula SKB 8535	FMM: 113 Smula SKB 8430
		FMF: 717 Kare SKB 76717
	FF: 943 Bass 86943	FFM: 102 Lajka SKB 8477
		FFF: 726 Basker SKB 76726

Känner du "Fröken Semin"?

I höstas blev vi presenterade för "Fröken Semin" – en röstbrevlåda som Norrmejerier bestämt skall ersätta vår personliga kontakt med seminstationen. Vi har tidigare haft direktkontakt med seminstationen i Boliden som serverar norra Västerbottens bönder. Varje morgon hade vi 30 minuter till vårt förfogande och fick tala med de seminörer som besökte gårdarna, kände våra besättningar och visste våra önskemål. Så skulle det rationaliseras. Hela norra länsdelen skulle ringa Anäset och visserligen få tala personligen med seminörer. Dock inte de som sedan skulle utföra jobbet. Rationalisering kallades det. Bättre samnyttjande av personal i gränsområdena. Och billigare för Norrmejerier. Så är det nu dags för ytterligare en förändring, nu kom "Fröken Semin" hösten 2004.

Jag vill här inleda med att påpeka att jag instinktivt känner en aversion mot att hamna i lägen där jag ska kommunicera med i förväg inspelade frågor. "Vill du det—slå etta", "vill du detta —slå tvåa" och, i bästa fall, kopplas till telefonist på slutet för personlig hjälp. Nu skickade Norrmejerier ut ett inplastat blad för att vi alla skulle kunna följa anvisningarna till punkt och pricka. Så kom då dagen när vi första gången skulle anmäla en brunstig ko, en SRB mitt bland alla fjäll. Jag satte mig väl tillrätta med inplastat blad och tjurkatalogen i handen. Så ringde jag: 0200-770050. Det börjar med välkommen – knappa in ditt nummer (lätt som en plätt) – vad vill jag (seminering...kons nummer, med kontrollsiffra?). Också vill jag välja tjuv, vad hade han för nummer nu. Telefonrösten mal på...." ange kons nummer" och jag knappar in numret – igen. Vilket även fröken Semin noterar, för det går inte. "Du har redan anmält detta nummer" ..Nu knappar jag in tjurens nummer, så är det gjort. Något måste de ju begripa på seminstationen också. Eller vem som nu avläser eländet. Så kom rasen. Detta var ju en SRB, nummer ett alltså. Eller noll ett, allt ska vara tvåsiffrigt. Men nu måste jag lyssna igenom för att höra om fjälltjurarna finns med. Men icke! Ska vi knappa 03=SKB???? Så vill jag ha allt bekräftat, vilket jag trodde betydde att seminfröken skulle läsa upp allt, men det var bara tack och hej. Någon timme senare kom Kenneths mor inrullande med rullatorn från granngården. Med en höftoperation genomförd i väntan på nummer två hastar hon över med en lapp i näven. Någon har ringt och vill absolut komma i kontakt med Kenneth. Han känner direkt igen numret till seminstation i Boliden. Seminör Susanne har bara kunnat uppfatta vårt nummer efter mitt samtal till "Fröken Semin".

Men eftersom vi hade fjällisar, så var det nog det vi ville ha...!

Denna morgon var det dags igen. Nu var jag laddad med adrenalin innan jag slog numret. Och bråttom hade jag. Jag klarade mig ända tills jag ville välja tjuv – igen. Hon ville inte ta Aragorns nummer. Då slog jag ##### - och blev urkopplad. Likadant gång nummer två. Nu hamnar jag på ett sidospår och ska plötsligt slå numret till seminstationen! Hur vetan ska jag veta det!?! (det visar sig några veckor senare att det är avelsstationens nummer som ska knappas in, alltså en sjuva för Alebäck) Samtal nummer tre slutar lika illa och jag golvar telefonen/faxen innan jag ilar iväg till arbetet. Apparaten har aldrig blivit sig lik efter detta samtal.

När jag frågar seminstationens personal hur alla andra uppfattar fröken Semin, då ler dom. Och tillägger att vi faktiskt kan fortsätta att ringa direkt till Boliden kvarten före åtta.....

Det är det som kallas service!

Siw Andersson

Seminanmälan från den 19 okt 2004
Fröken Semin 0200-77 00 50

INSTRUKTION

Du behöver en telefon med tonval. Är du AXE-ansluten är samtalet gratis annars betalar du 30 öre per samtal.

Vill du ha extra information kan du trycka * efter att telefonrösten svarat.

Numret till Fröken Semin är **0200-77 00 50**.

Om du vill kan du göra en testanmälan genom att ange medlemsnummer **770050**. Du kan då välja olika alternativ och godkänna utan att någon verklig anmälan registreras.

Medlemsnummer
Börja med att trycka 1. Tryck in ditt SE-nummer och avsluta med #.

Lyssna att rätt SE-nummer har knappats in. Är numret korrekt bekräfta med 1. Annars trycker du 2 och knappar in rätt nummer.

Djurnummer
Du kan anmäla upp till 6 djur. Tryck in djurnummer, avsluta med # (OBS! Ett djur i taget). Vill du avsluta tryck enbart #.

Meny brunstanmälan
Tryck:
1. Seminering om du har Genvägen semineringssplan. Tjurvalet blir automatiskt.
2. Inseminering med ungtjur.
3. Rasval.
4. Tjurval, ange tjurcentral samt kodnummer.
5. Insemination med dos från eget kärl.

7. Om du vill ha djuret behandlat eller undersökt. Du kommer då vidare till nästa meny.

Meny tjänster
Tryck:
1. Dräktighetsundersökning.
2. Behandling ej brunst.
3. Cysta.
4. Behandling flyttningar.
5. Veterinärbehandling.

För att makulera tryck #.

Speciella Önskemål
Tryck:
1. Speciella önskemål. Välj högst två saker från följande meny.

Meny önskemål
Tryck:
1. Besök på förmiddagen.
2. Besök på eftermiddagen.
3. Besök på utgård.
4. Dräktighetsundersökning.
5. Märkning av kalvar. Ange antal med två siffror.
6. Ringormsvaccinering. Ange antal med två siffror.
7. Avhormning. Ange antal med två siffror.
8. BVD-provtagning. Ange antal med två siffror.
9. Kokontroll.
För att avbryta tryck #.

2. Inga speciella önskemål

Godkännande av anmälan
Tryck:
1. Få anmälan uppläst.
2. Godkänna beställningen.
3. Annullera beställningen.

OBS! Du kan göra nästa "knapptryckning" även då telefonisten pratar.

OBS! Glöm inte att godkänna beställningen!

OBS! Om anmälan inkommer för sent registreras den automatiskt på nästföljande dag.
För efteranmälan före 08.30 ring respektive seminstation.
För efteranmälan under fältresa eller återbud ring respektive tjänsteman.

KURIOSA

Denna text är hämtad ur "Långareds Krönika II" som behandlar tiden 1801-1860 i Långared, Västergötland. Krönikan är sammanställd av C-M Bergstrand.

Min mormor kom från Loo i Långared och var född 1895!

Husdjuren

Ville en ko inte till tjur, skulle man ge henne den första kakan man bredde ut. Annars gav de henne bränd havre eller "granäpple".

Det var inte noga med om det var en karl eller fruntimmer, som ledde ko till tjur. Men var en kvinna havande, skulle hon inte göra det; barnet fick något ont. Man skulle krama kon på ryggen strax tjuren var färdig med henne.

Då kon var betäckt, skulle hon ledas tre gånger kring en jordfast sten.

Första hag (gårdsgård) man kom till, när man hade varit hos tjuren med en ko, skulle man ta en käpp och slå till henne med den så skulle hon "stå ve".

För att kon skulle kalva på dagen, mjölkades hon sista gången före kalvning på kvällen.

När en ko hade kalvat, tog de eldmörja med lite eld i och la i den första dricken till henne, så kom det inte någon trolldom åt henne.

Innan man mjölkade första gången efter kalvningen, skulle man tända eld på tre tändstickor och rita med dem i botten på mjölkflaskan.

När min mor mjölkade en ko första gången, så löste hon alltid upp strumpebanden och hakade upp kjolen, då skulle kon bli lättmjölkad, berättar Kristina Johansson på Klinten, född 1853.

Man skulle mjölka det första genom vigselringen.

Första gången en ko kalvade och man mjölkade henne första gången, skulle man dra tre gånger i varje spene, så att mjölken kom. Av den mjölken skulle man stryka något på juvret, det övriga skulle hon dricka ur. Då skulle hon inte få någoy ont i juvret och hon skulle bli en god mjölkko.

Sista slatten, som var kvar i stävan, skulle man ta i handen och stryka från huvud till rumpen på kalven, när man gett honom mjölk första gången, så fick man tur till honom.

När kalven druckit första gången, skall man slå honom i huvudet och säga:

*Stora horn å via (vida)
stångar alla di are de andra) på sia (sidan).*

De "skodde" kalven - tog loss de "ytterste klöva" oc la dem i mjölken till kalven. Sen slängde de dem när kalven hade druckit.

Om någon berömde en kalv, blev han sjuk och dog. För att mota olylan skulle ägaren halvhögt säga: "Köss mej därbak!"

Kom någon in i lagårn och berömde en ko, skulle ägaren säga: "Köss kona därbak!". Annars blev kon förtrollad. På många ställen tillät man aldrig att en främmande kom in i fähuset.

Våra kor har hetat Hjalma, Manka, Rölla, Böna, Lilja, Rosetta och Broka, säger Johanna Björk, född 1852.

Man fick inte skänka bort råmjölk, ty med den kunde de ställa ont på kon. Ej heller fick råmjölk stå utan att vara övertäckt.

Man skall täcka över första mjölken av kon, som kalvat, eller lägga två stickor i kors över den. I byttan skulle man vid mjölkningen av kalvkon ha stål, jäst aska, kol och järn.

Den först mjölkade råmjölken fick aldrig bäras in från lagården utan att vara övertäckt. Men sedan man lagat en rätt av den, kinden den (utan fara för kon) stå öppen.

Man skulle aldrig glömma att lägga stål eller något eldkol i mjölken, för i annat fall kunde den, som fick mjölken, förtrolla korna, så att mjölken försvann och så att det blev omöjligt att få smör av grädden.

Bar de bort mjölk, doppade deen brinnande sticka i henne först eller kastade lite salt i.

Gav man bort mjölk, skulle man först ta tre gånger en smula sot i spiseln, som man lät falla i mjölken. Härom sades "aska och kol är ingen lort." Somliga lägger tre brödsmlor i mjölken.

Mer kommer i nästa nr.

Kom ihåg att detta är kuriosa och inget annat.

Kristina

Lite av varje:

MUTRO

I syfte att öka antalet vuxna, renrasiga djur av svenska utrotningshotade raser kan djurhållaren få en årlig ekonomisk ersättning. I tabellen redovisas det antal djur för vilka djurägaren fått eller kommer att få ersättning för bevarande av utrotningshotade husdjursraser. För de flesta raser, som erhållit ersättning har antalet djur ökat årligen, vilket innebär att ersättningen har avsedd effekt.

Antal djur för vilka djurägaren fått eller kommer att få miljöersättning för bevarande av utrotningshotade husdjursraser åren 2001-2004.

Djurras	-01	-02	-03	-04
Bohuskulla	9	14	19	23
Fjällko	2324	2666	2550	3729
Ringamålako	57	66	70	78
Rödskulla	833	985	1076	1333
Väneko	103	147	159	177
Dala Pälsfår	51	55	83	104
Gutefår	2885	3302	3256	4280
Roslagsfår	191	191	270	302
Ryafår	1019	1113	1188	1353
Skogsfår	609	709	1007	1405
Svenska	1821	1721	2120	2993
Finullsfår				
Göingeget	9	7	15	28
Jämtget	38	34	37	34
Lantrasget	1459	1506	1440	1600
Linderödssvin	189	206	176	315

Saxat ur jordbruksverkets nya informationsblad

Långt till årsmötet?

Lite funderingar för dem som kommer söderifrån på väg till årsmötet i Boden 4 - 6/8.

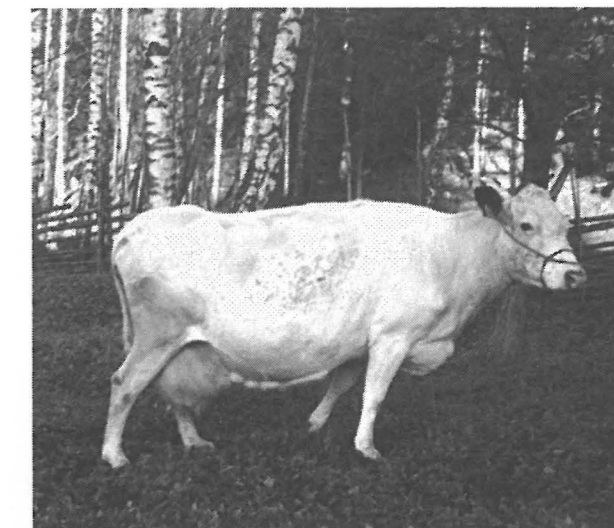
Det gamla sågverkssamhället Marieberg har blivit kulturresevat och då har man bland annat renoverat en av arbetarkasernerna. Där kan man hyra lägenheter till vandrarhemskostnad. Lägenheterna är tidstypiska 1930 -40 -50 -60-tal. Utsikten från kasernen "Norden" vetter rakt ut mot "jordbruket". Här har det varit lantras-kor sedan 1860-talet! Från Mariebergs gård är det c:a 50 mil kvar till Boden.

För mer information: E-post.

lokalhistoriska@swipnet.se

Eller hör av er till mig: Mårten Dahlberg, Mariebergs gård i Bjärträ, tel: 0612-532 67

Högst avkastande ko 2004!

45 Iris, foto Jari Norgård

Högst avkastande ko 2004!

45 Iris, far: 15 Helge, mf: Petrus.

Avk: 9829 X 5,0 = 490, 3,6 = 384, 874.

Ägare är Mårten Dahlberg, Bjärträ

Hjärtligt tack!

Till alla som uppvaktade mig på min högtidsdag!

Robert Nilsson, Svartlå

Saxat ur Tidningen Land april/05:

Christina Hansson och Robert Eklundh, Järbo, har av distriktsveterinärerna i Gävle fått pris för god djurhållning inom mjölkproduktionen. De har en besättning på cirka 20 uppbundna fjällkor.

Manusstopp!

Manusstopp till nästa nummer av tidningen är den **15/8 2005!**

Material skickas till Kristina Torén
e-mail: stina.toren@swipnet.se
adress ser ni på sid 3.

Livdjursförmedling

Information:

Hej alla kovänner!

Om jag inte svarar på telefontiden så lämna alltid ett meddelande så hör jag av mig så fort det går.

Vi har också förmedling på vår hemsida:
www.fjallkon.org Där får ni annonsera själva

Mårten!

Livdjursförmedlare:

Mårten Dahlberg

Tel: 0612-532 67

Fax: 0612-531 07

Telefontid: Måndagar 12-13.00

Till salu:

3st kvigkalvar
1st tjurkalv

Sven-Olof Videll, tel: 0510-132 10

16 mån. kviga, far: 44 Fagerman, mf: 162 Linus
Margareta Caverö, tel: 0322-713 42

Amkor och kalvar.

Ideström, tel: 0321-331 10, 070-669 27 31

Tjuren 147 Elmer, far: 41 Duvolen, mf: 786 Maro
Anders Wikholm, tel: 0691-300 10, 070-680 71 41

1-årig tjur
tel: 0490-126 10

2st kvigor 13-15 mån.
Pål Hedén, tel: 0563-724 58

1st kviga hos Gerd Arnqvist.
tel: 093-710 19

1 fjällnära kvigkalv, född i mars-05
Far: 106 Galant
Ann Andersson, Örebro, tel: 091-57 40 15,
070-557 26 05, e-mail: ann.e.andersson@tele2.se

Fjällnära tjurar

1st 1-årig tjur med ren Lillhärjåbyggetstam

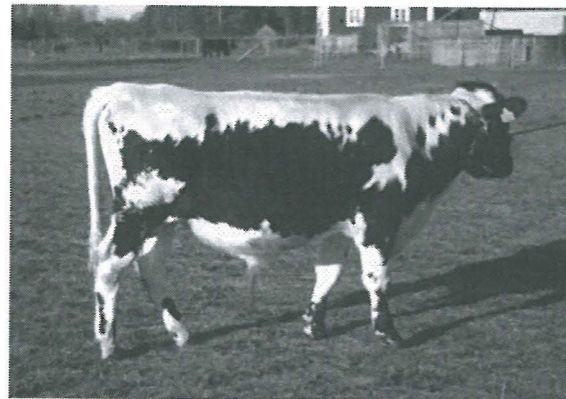
1st 2-årig tjur med Funäsdal/Lillhärjåbyggetstam
Katarina Svensson, tel: 0474-500 30

Fjälltjur, bra stam, 1,5 år.
Snäll, hanterad, tam, snygg och lugn.
Pris 5.500:- ev. kalv i byte.

Fjällkviga, 2,5 år med eller utan kalv.
Pris 6.500:- ev. byte med kalvar.
Rose Marie Thorén, tel: 0142-910 60, 070-247 35
17

Avelstjur

5 Hamilton, f. 031128, far: 6742 Harg, mf: 118
privattjur, mmf: 161 Smille.
Stambokförd Sv Fj 20148. Bedömd helhet: 8,5.
Snäll och trevlig, bilden tagen 0404.

Solveig Johansson, tel: 0470-36 12 23 kväll

3st 1-åriga kvigor

1st 1:a-kalvare m. tjurkalv

1st 5-årig ko m. kvigkalv

KRAV-an slutna

Jan-Erik Spånberger, tel: 0380-430 64

Tjuren 2 Siljanpä Sv. Fj. 20146

far: 6742 Harg

Kerstin Andersson, tel: 0455-920 49

Köpes:

5st högdr. kvigor för mjölkprod.
Ele Niklays, tel: 0703-93 45 14

Min fjällko m.m.

I nr 4-2003 av denna tidning under rubriken "fjällrasens färger" är 396 Flingros avbildad. Den bilden måste vara tagen i nov-dec 1996. Flingros är född 14/10 1996 hos Robert Nilsson i Svartlå.

Hon är nu en vuxen ko och finns hos Mats Mattson, Norrvik, Vuollerim, och så här såg denna lilla förträffliga ko ut sommaren 2004. (bilden ovan) Bilden på nästa sida är från 2002 och hennes svarta tjurkalv är efter 592 Peter, hon har haft en tjurkalv tidigare efter Peter, mycket lik honom med väldigt gott lynne som vuxen. 2003 fick Flingros en kvigkalv efter 57 Hinder, den kvigkalven skall kalva in sommaren 2005. Flingros, denna fantastiska lilla ko är snäll och lydig, men livlig och småbusig, hon kallas därför för Flinka. Hon är duktig att söka mat på betet och vid foderbordet i lösdriften. Hon har stort fint juver med mycket mjölk och på skoj bukar vi säga att hon har världsrekord i mjölk per kilo kroppsvikt liten och tunn som hon är.

PS

Jag bor c:a 45 km sydost om Jokkmokk och den 4/2 -05 var jag med min bror och hans fru från Södertälje på Jokkmokks 400 års jubileums-marknad. På väg mot marknadsplatsen på gatan vid Samernas folkhögskola såg vi en lång stilig som bar en svart hatt med breda brätten. Vid första marknadsståndet vi kom till såldes handskar och skinnvaror, på en stång hänge hästpinglor och koskällor. Dit hade även den stilige mannen kommit och han kollade det vackra ljudet i på skällan och jag sade till honom att den där skulle passa min lilla fjällko Flingros. Har du fjällkor, det har jag också sade han. På klädseln och dialekten förstod jag att han kom från Dalarna. Jag kände igen honom från bilder i denna tidning, det var ingen mer eller mindre än fjällkoägaren, fäbodbrukaren m.m. Goth Bertil Johansson från Dalarna som besökte Jokkmokks marknad. Efter diverse koprat skildes vi och sedan sågs vi inte mer, men det är svårt att träffas fler gånger när